

KO ŠIANDIEN IŠ ATEITININKŲ REIKALAUJA VISUOMENIŠKUMO PRINCIPAS?

I. ĮŽANGA

1. Visuomeniškumo principas nuo pat ateitininkijos sąjūdžio įsikūrimo buvo integrali ateitininkų pasaulio ir tapatybės dalis. Nors Pranas Dovydaitis „Trijuose pamatiniuose klausimuose“ tiesiogiai nemini visuomeniškumo principo, šiame pamatiniame dokumente aiškiai apibrėžiama visuomeninė ateitininkų misija: pažinti tiesą, gyventi tiesoje, skleisti ir ginti ją savo aplinkoje. Vėliau, remiantis Stasio Šalkauskio išplėtotą Ateitininkų ideologiją, 1927 m. Palangos konferencijoje priėmus oficialią Ateitininkų principų ir pareigų redakciją, visuomeniškumas buvo įtvirtintas kaip vienas iš pamatinių ateitininkų principų. Per daugiau nei 115 gyvavimo metų visuomeniškumo principas buvo įgyvendinamas įvairiomis sąlygomis, susiduriant su skirtingais iššūkiais ir uždaviniais. Nors konkrečiose epochose keitėsi sąlygos ir uždaviniai, pati visuomeniškumo principo esmė ir prasmė išliko nepakitusi. Šio dokumento tikslas – priminti visuomeniškumo principo prasmę, aptarti iššūkius, su kuriais šiandien susiduria ateitininkija, ir pasiūlyti kryptis, kuriomis ateitininkai galėtų veiksmingiau įgyvendinti šį principą.

II. KATALIKŲ PASAULIEČIŲ PAREIGA BŪTI VISUOMENIŠKIEMS

2. Bažnyčios mokymas nedaro aiškos perskyros tarp visuomeniškumo ir politinio veikimo plačiąja prasme. Politinis veikimas plačiąja prasme reiškia rūpestį valstybės ir visuomenės reikalais – to, kas išsamiausiai tarnauja bendrajam gėriui. Valstybė, kaip bendrojo gėrio siekianti institucija, apima ir jos teisinę tvarką, ir puoselėjamas vertybes, ir požiūrį į žmogaus prigimtį bei teisingumo reikalavimus. Dalyvavimas politiniame gyvenime plačiąja prasme nėra tapatus dalyvavimui partinėje politikoje ar kovoje dėl valdžios. Bažnyčios mokymas nuolat pabrėžia, kad dalyvavimas visuomeniniame bei plačiąja prasme politiniame gyvenime yra kiekvieno krikščionio pasauliečio moralinė pareiga.

2.1. Žmogui reikia visuomeninio gyvenimo. Jam jis yra ne kažkoks priedas, bet jo prigimties poreikis (Katalikų Bažnyčios Katekizmas, 1879)

2.2. Asmeniui rodoma ir jam tarnaujanti meilė niekada negali būti atplėšta nuo teisingumo. Ir viena, ir kitas savaip reikalauja visiškai ir tikrai pripažinti teises asmens, kuriam skirta visuomenė su savo struktūromis ir institucijomis. (Popiežius Jonas Paulius II, Christifideles Laici, 42)

2.3. Norėdami, kaip minėta, gaivinti laikinąją tikrovę krikščioniška dvasia, tarnaudami asmeniui ir visuomenei, pasauliečiai negali atsisakyti dalyvauti politikoje, kitaip tariant įvairiarūšėje ūkio, visuomenės ir įstatymų leidybos veikloje, organiškai ugdančioje bendrąjį gerį. (Popiežius Jonas Paulius II, Christifideles Laici, 42)

2.4. Be to, jeigu kurios nors pasaulio institucijos ir sąlygos stumia dorovę į nuodėmę, pasauliečiai jungtinėmis jėgomis tepagydo jas taip, kad atitiktų teisingumo reikalavimus ir, užuot trukdžiusios, padėtų dorybėms reikštis. Tai darydami, jie suteiks

moralinę vertę kultūrai ir žmonių veiklai. Šitaip ir pasaulio dirva bus geriau parengta dieviškojo žodžio sėklai, ir Bažnyčiai plačiau atsidarys vartai, pro kuriuos į pasaulį įžengtų taikos žinia. (Lumen Gentium, 36).

2.5. Artimas mylimas juo veiksmingiau, juo labiau rūpinamasi bendrąja gerove, atitinkančia ir jo realius poreikius. Kiekvienas krikščionis pašauktas šitaip mylėti artimą pagal savo pašaukimo savitą pobūdį ir įtakos galimybes polyje [aut. past. - valstybėje]. Tai institucinis – galime sakyti ir politinis – artimo meilės kelias, ne mažiau tinkamas ir veiksmingas negu meilė, rodoma artimui tiesiogiai, ne per tarpininkaujančias polio institucijas. (Pop. Benediktas XVI, enciklika Caritas in Veritate)

2.6. Todėl niekas negali iš mūsų reikalauti užsklęsti religiją slaptinais vidiniame asmeniniame gyvenime atsisakant daryti bet kokią įtaką socialiniam ir nacionaliniam gyvenimui, rūpintis pilietinės visuomenės institucijų sveikumu, reikšti nuomonę apie piliečius dominančius įvykius. (Pop. Pranciškus, Apaštališkasis paraginimas, Evangelii gaudium, 183).

2.7. Politika, kuri taip juodinama, iš tikrųjų yra iškiliausias pašaukimas ir viena iš brangiausių artimo meilės formų, nes siekia bendrojo gėrio. Turime įsitikinti, kad meilė yra „ne tik mikrosantykių – tarp draugų, šeimoje ir nedidelėse grupėse, – bet ir makrosantykių – visuomeninių, ekonominių ir politinių – pradą“ (Pop. Pranciškus, Apaštališkasis paraginimas, Evangelii gaudium, 183).

III. ATEITININKIŠKO VISUOMENIŠKUMO ESMĖ, PRASMĖ IR BRUOŽAI

3. Visuomeniškumo principą įvairiais aspektais, papildydami vienas kitą, aptarė visi didieji ateitininkų ideologai ir mąstytojai – Pranas Dovydaitis, Stasys Šalkauskis, Juozas Girnius, Antanas Maceina, Stasys Yla ir kiti. Stasys Šalkauskis veikale „**Ateitininkų ideologija**“¹ pateikė sistemingą visuomeniškumo principo aptarimą bei iš jo kylančių pareigų išskleidimą. Šio principo svarbą rodo tai, kad „Ateitininkų ideologijos“ leidime net keli tekstai skirti ateitininkų visuomeniškumui, jo atskiriems aspektams ir su juo susijusiam politiniam veikimui aptarti: „Ateitininkų principai ir pareigos“ (p. 57), „Ateitininkų principų ir pareigų oficialioji redakcija“ (p. 108), „Visuomeninio veikimo principai“ (p. 116), „Vedamosios idėjos moterų klausimui spręsti“ (p. 119), „Bendroji politinio centro ideologija“ (p. 125).

4. Juozas Girnius veikale „Idealas ir laikas“² pateikė išsamią visuomeniškumo esmės ir prasmės analizę. Girnius pabrėžia glaudų vidinį inteligentiškumo ir visuomeniškumo principų tarpusavio ryšį: „[s]ieti inteligentiškumo reikalavimą su visuomeniškumo reikalavimu - tai liudyti tiesos ir gėrio vidinį ryšį“ (p. 299). Tuo tarpu kalbėdamas apie krikščionišką visuomeniškumo prasmę Girnius nurodo, kad „**[k]rikščioniškos tiesos liudijimas sudaro visuomeniškumo esmę krikščioniui**“ (p. 302). Girnius nurodo, kad visuomeniškumas, kaip visų dorinė pareiga neapsiriboja ir negali būti tapatinimas vien

¹ Prof. St. Šalkauskis „Ateitininkų ideologija“, Antras pagedaguotas leidimas, Putnam, Conn, 1954.

² J. Girnius „Idealas ir laikas, leidinyje Juozas Girnius Raštai, III tomas, Vilnius, „Mintis“, 1995.

tik su organizaciniu ar visuomeniniu veikimu (p. 306). Jie jis toks būtų, tuomet negalėtų būti universaliai įpareigojantis:

[v]isuomeniškumo principas lygiai visus įpareigoja ne specialiai organizaciniam reiškimui, o apskritai krikščioniškos tiesos liudijimui visuose santykiuose, kurie sudaro kiekvieno individualią aplinką (ten pat).

5. Beje, tiesos liudijimas neapsiriboja tik tiesos laikymosi savo asmeniniame gyvenime. Girnius pabrėžia, kad

įsipareigojimas krikščioniškos tiesos liudijimui savaime implikuoja įsipareigojimą ir jos visuomeniniam skleidimui. Kiekvienos tiesos prigimtyje slypi reikalavimas, kad ne tik būtų jos ieškoma ir kad būtų ji saugoma, bet ir kad būtų skleidžiama. Kiek visi esame įsipareigoję krikščioniškos tiesos skleidimui, tiek visi esame įsipareigoję ir visuomeniškumui (ten pat, p. 306).

6. Girnius taip pat nurodo ir į kitą visuomeniškumo aspektą - pareiga būti visuomeniškam yra tuo pačiu pareiga būti doram. Tai yra pareiga gyventi doriniu požiūriu vertingą gyvenimą. **"Doriniu atžvilgiu vertingai gyventi - tai ne tik sau gyventi. Tas vertingai gyvena, kas gyvena kitiems"** (p. 307).

7. Girnius savo tekste tiesiogiai nemini krikščioniškos etikos tradicijai svarbios perskyros tarp privataus ir bendrojo gėrio, bet kalbėdamas apie tarnavimą kitų labai Girnius šią tradiciją patvirtina. Čia tik reikėtų pridėti, kad tarnavimas bendrajam gėriui nėra tas pat, kas savo asmeninio gėrio išsižadėjimas (paaukojimas) dėl kažkieno kito gėrio. Bendras gėris todėl ir yra bendras gėris, kadangi jis yra gėris asmeniškai ir tau, ir kitam. Tuo jis skiriasi nuo privataus asmeninio gėrio, kuris yra gėris "tik sau". Gėris yra tai, kas tobulina žmogaus egzistenciją. Dalyvavimas gėryje tobulina (kilnina) asmenį. Tačiau dalyvavimas bendrajame gėryje asmenį daug labiau ištobulina (sukilnina) nei jo dalyvavimas tik privačiame jo paties gėryje.

8. Girnius pabrėžia visuomeniškumo universalų pobūdį (visi krikščionys turime dorinę pareigą būti visuomeniškai Girniaus nurodyta prasme). Bet, St. Šalkauskis "Ateitininkų ideologijoje" mums primena, kad ateitinikiškas visuomeniškumas tuo pačiu yra ir rengimasis imtis visuomenės telkimo bei lyderystės dėl bendrojo gėrio (žr. Ateitininkų ideologija, p. 111). Čia svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad dėl žmogaus socialinės prigimties veiksmingas visuomeninis veikimas yra sutelktas, o ne solinis veikimas. Norint reikšmingai pasitarnauti bendrajam gėriui neužtenka tik asmeninio nusistatymo. Reikalingos bendra tęstinį veikimą visuomenėje įgalinančios struktūros bei institucijos. Todėl, visuomeniškumas, kuriam pašaukti ateitininkai yra neatsiejamas nuo gebėjimo organizuoti ir organizuotis. Šį visuomeniškumo aspektą taikliai atspindi palaimintojo Jurgio Matulaičio paraginimas: "rikiuotis ir aukotis". Ir kaip pastebi St. Šalkauskis, tokiame *rikiavimu*si ir *aukojimu*si "negalima pasirošti vien teoretiniu būdu", nes tik "veiksmas tegalima įprasti sąmoningai bei praktiškai veikti" (p. 95). "Veikti išmokstama tik veikiant". (p. 96). **Tokiu būdu visuomeniškumas atsiskleidžia kaip organizuotas siekis ir veikli asmenų pastanga įtvirtinti visuomenėje bendrojo gėrio sąlygas.**

9. Organizacija yra visuomeniškumo mokykla, kadangi organizacinis įsipareigojimas ugdo rūpestį ne tik savo privačiu, bet ir kitų gėriu. Tačiau, privatus gėris gali būti ne tik individualus, bet ir grupinis. Siekis gėrio asmenų grupei savaime dar nereiškia visuomeninio veikimo nukreipto į visuomenės bendrąjį gėrį. Girnius perspėja, kad

telkiamasis į organizaciją dėl praktinės naudos ar bendro pramoginio malonumo paverčiant ją socialiniu klubu nepadarą mūsų veikimo visuomeniniu, bet priešingai - jį praranda (J. Girnius, Idealas ir laikas, p. 314). Kai organizacija praranda orientaciją į bendrąjį visuomenės gerį įvyksta jos "suprivatėjimas".

10. Remiantis Šalkauskio, Girniaus bei kitų ateitininkijos ideologų išvalgomis ir Bažnyčios mokymu, galima identifikuoti pagrindinius krikščioniško ir ateitininkiško visuomeniškumo bruožus bei jų loginę seką:
 - 10.1. Visuomeniškumo prielaida – tiesos pažinimas apie tikrąjį gerį.
 - 10.2. Visuomeniškumo esmė – tiesos skleidimas savo aplinkoje ir liudijimas.
 - 10.3. Įsipareigojimas tiesos liudijimui yra kartu ir įsipareigojimas doram gyvenimui.
 - 10.4. Doras gyvenimas reiškia gyvenimą ir dėl bendrojo, o ne tik privataus gėrio.
 - 10.5. Išskirtinis ateitininkiško visuomeniškumo bruožas – gebėjimas telkti kitus dėl bendrojo gėrio.
 - 10.6. Ateitininkiškas visuomeniškumas reiškiasi tiek asmeniniu, tiek organizaciniu lygmeniu.
 - 10.7. Organizaciniu lygmeniu jis pasireiškia veikla, ugdančia nusiteikimą tarnauti bendrajam geriui ir reikalingas kompetencijas.
 - 10.8. Ateitininkija savo visuomeniškumą įgyvendina tada, kai sudaro nariams sąlygas mokytis visuomeniškumo veikiant drauge.

IV. IŠŠŪKIAI ATEITININKIŠKAM VISUOMENIŠKUMUI ŠIANDIEN

11. Nuo pat at pat ateitininkijos įsikūrimo ateitininkai savo esmine misija laikė ne tik krikščioniškos pasaulėžiūros, kultūros ir visuomenės puoselėjimą, bet ir pasipriešinimą visuomenę griaušančioms ideologijoms bei jėgoms. Kiekviena ateitininkų karta susiduria su savam laikmečiui būdingais ideologiniais iššūkiais ir destruktiviomis tendencijomis. Šiandien gyvename laikais, kai Vakarų pasaulio masinė kultūra persmelkta postmodernizmo pasaulėžiūros, kuri atvirai prieštarauja tiesai apie žmogų ir jo prigimtį. Tai epocha, kurioje atmetamos objektyvios gėrio ir tiesos sąvokos, neigiami moraliniai dėsniai, nuvertinamos religinės ir kultūrinės tradicijos, tautinė, etninė tapatybė, šeima ir santuokos sakralumas. Dievo sukurta vyro ir moters tapatybė ištrinamos ribos, o kultūra vis dažniau traktuojama ne kaip žmogaus prigimties išsiskleidimo erdvė, bet kaip individo aistrų eksperimentavimo laukas. Tauta atmetama kaip moralinė vertybė ir redukuojama iki laikino socialinio konstrukto. Postmodernizmo ir moralinio reliatyvizmo dvasia veikia ne tik kultūroje, bet ir valstybės institucijose – žiniasklaidoje, teismuose, švietime bei politikoje. Ši dominuojanti postmodernizmo filosofija pagimdė aktyvizmo kultūrą, politiką ir strategiją aktyviai stumiančią iš kultūros ir visuomenės gyvenimo pamatines tiesas apie žmogų ir jo tikrąjį gerį.

12. Priežastys, šiandien trukdančios įgyvendinti visuomeniškumo principą:

- 12.1. Atsparumo antikrikščioniškoms ideologijoms trūkumas.** Tiesa, egzistenciškai svarbi žmogui, pažįstama tiek iš Apreiškimo ir Bažnyčios mokymo, tiek prigimtiniu protu. Mūsų laikmečio ženklas – tiesos apie žmogų ir jo prigimtį ignoravimas bei bandymai ją pakeisti nauja „tiesa“. Šiai naujai „tiesai“

įtvirtinti pasitelkiamos valstybės institucijos, teisinė sistema, populiarioji kultūra ir kultūrinės galios centrai. Šio spaudimo akivaizdoje ateitininkų gyvenime trūksta gilesnio pasaulėžiūrinio ugdymo, kuris suteiktų atsparumą. Kadangi daug svarbių tiesų dažnai lieka pažįstamos paviršutiniškai (ar net visai nepažįstamos), jos nesuteikia pakankamos motyvacijos ir drąsos jas skleisti. Nereti atvejai, kai ateitininkai pradeda laikyti „geromis“ ir „teisingomis“ ideologijas ar judėjimus, kurie iš esmės nesuderinami su krikščioniškąja pasaulėžiūra.

12.2. Spaudimas visuomenėje priimti naują "tiesą" vykdomas tiek „kietąja“, tiek „minkštąja“ galia. Krikščioniškos tiesos, ypač moralinės, skleidimas tampa vis labiau nepatogus ir net gali pakenkti asmeninei karjerai. Todėl daugelis ateitininkų vengia konfrontacijos ir rizikos savo asmeninei gerovei.

12.3. Noras išvengti nepatogumo dėl tiesos liudijimo gundo ateitininkus vengti ginti ir skleisti nepopuliarias tiesas. Pasyvumas šioje srityje dažnai kompensuojamas aktyvumu veiklose, kurios visuomenėje laikomos neutraliomis ar „saugiomis“. Nors savaime tokios veiklos yra geros ir tinkamos ateitininkams, tačiau visuomeniškumas nukenčia, jei tai tampa pretekstu ginti tiesas, kuri niekas kitas negina dėl jų „nepopuliarumo“.

12.4. Klaidingai suprastas dialogo ir bendradarbiavimo siekis. Dažnai manoma, kad reikia vengti bet kokio prieštaraavimo ir siekti vien tik to, kas jungia. Dėl to viešumoje pasirenkama atstovauti tik tas idėjas, kurios nekelia nepatogumų ir neprovokuoja pasaulėžiūrinių nesutarimų.

12.5. Klaidingas žmogaus orumo, teisių ir artimo meilės supratimas. Įsigali nuostata, kad krikščioniškos tiesos skleidimas gali pažeisti kitų orumą ar teises. Tokia klaidinga samprata priešina meilę tiesai ir meilę artimui, tarsi tiesa galėtų „užgauti“ ar net „įžeisti“.

12.6. Vizijos stoka. Daugelis neturi aiškaus suvokimo, kaip atrodytų pasaulis, grindžiamas krikščioniškomis tiesomis ir Bažnyčios socialiniu mokymu. Iš to kyla vilties stoka – manymas, kad „vis tiek nieko nepakeisi“. Trūksta supratimo, kad rūpestis bendruoju gėriu nėra vien politinis aktyvizmas, bet artimo meilės išraiška.

12.7. Pasitenkinimas dabartine gyvenimo kokybe ir patogumais. Įsigali požiūris „gyvenk ir leisk gyventi kitam“, mažinantis dvasinį aktyvumą ir atsakomybę.

12.8. Klaidingas politikos supratimas. Politika dažnai suvokiama tik kaip partinė veikla ar savo interesų gynimas, o ne rūpinimasis bendruoju gėriu. Todėl vengiama dalyvauti visuomeninėje (plačiaja prasme politinėje) veikloje klaidingai ją traktuojant kaip „politikavimą“.

12.9. Patogus įsitikinimas, kad pasaulis pasikeis savaime. Įsigali požiūris: „nereikia stengtis keisti pasaulio ar kovoti dėl vertybių – svarbu būti gerais žmonėmis“. Ir tuomet „pasaulis savaime pasikeis“. Tokia nuostata veda į pasyvumą ir nusigręžimą nuo visuomeninės atsakomybės.

V. TIESOS, BE KURIŲ PAŽINIMO BEI ATSTOVAVIMO VIEŠUOJE NEĮMANOMA BŪTI PILNAI VISUOMENIŠKU KRIKŠČIONIMI

13. Visuomeniškumas reikalauja ne tik žinoti žmogaus gyvenimui visuomenėje svarbias tiesas ir principus, bet ir suprasti bei gebėti paaiškinti, kodėl jų turi laikytis ne tik krikščionys, bet ir visa visuomenė. Pavyzdžiui, neužtenka žinoti, kad Bažnyčios mokymas ragina saugoti žmogaus gyvybę nuo pradėjimo iki natūralios mirties – būtina ir suprasti, bei mokėti paaiškinti, kodėl tokio požiūrio laikymasis yra teisingas visai visuomenei. Atsižvelgiant į šių dienų visuomenėje vykstančius debatus ir procesus, ateitininkams ypač svarbu pažinti, suprasti ir mokėti apginti šias tiesas:
- 13.1. **Valstybes įstatymais nustatyta tvarka turi tarnauti bendrajam gėriui.**
 - 13.2. **Žmogaus teisės ir laisvės yra prigimtinės**, todėl jos negali būti atsietos nuo žmogaus prigimties.
 - 13.3. **Buvimas vyru ir moterimi kyla iš žmogaus prigimties** ir negali tapti laisvo pasirinkimo dalyku.
 - 13.4. **Šeima kyla iš prigimtinio vyro ir moters papildomumo**, todėl iš esmės skiriasi nuo visų kitų bendro gyvenimo formų.
 - 13.5. **Kiekvienas žmogus turi prigimtinę teisę į gyvybę**, kuri turi būti saugoma nuo pradėjimo iki natūralios mirties.
 - 13.6. **Lygybė yra svarbus, bet ne vienintelis teisingumo kriterijus**. Lygus traktavimas tų, kurie iš esmės skiriasi savo prigimtimi ar savybėmis, gali būti neteisingas.
 - 13.7. **Ne visi žmogaus pasirinkimai yra suderinami su jo orumu.**
 - 13.8. **Mes visi esame vieni nuo kitų priklausomi** ir turime egzistencinę skolą savo šeimai, religijai, tautai ir kultūrinei tradicijai.

VI. VISUOMENIŠKUMO IR KITŲ VEIKLOS SRIČIŲ SKIRTINGUMAS

14. Kaip atskirą visuomeniškumo sumažėjimo priežastį galima išskirti visuomeniškumo tapatinimą su kitomis, jam giminingomis, tačiau jo neatstojančiomis veiklomis. Taip susikūriant klaidingą įsivaizdavimą, kad per įvairias veiklas yra įgyvendinamas visuomeniškumo principas. Ši veikla yra svarbi ir tiesiogiai ar netiesiogiai pasitarnauja visuomenei, jos daliai ar atskiriems asmenims, tačiau jos nepakeičia ir nesutampa su visuomeniškumu.
- 14.1. **Apaštalavimas.** Apaštalavimo tikslas – Gerosios Naujienos ir tikėjimo skleidimas pasaulyje, siekiant padaryti Kristaus mokiniais visus žmones. Kita vertus, visuomeniškumas; siekia visų visuomenės narių bendrojo gėrio, nepriklausomai nuo jų tikėjimo ar noro tapti krikščionimis. Pavyzdžiui, įsitikinimas, kad valstybės įstatymai turi saugoti žmogaus gyvybę nuo jos pradėjimo, nėra vien krikščioniška tiesa – tai universali dorovinė vertybė. Bažnyčia nuolat pabrėžia, kad jos vieši pasisakymai dėl visuomenės gyvenimo ir valstybės įstatymų dorovinių aspektų nėra siekis primesti konfesines vertybes.
- Kalbama ne apie „konfesines vertybes“ kaip tokias, nes šie etiniai reikalavimai šaknijas žmogaus prigimtyje ir priklauso prigimtiniam dorovės įstatymui. Šiuos reikalavimus ginantysis nebūtinai turi išpažinti krikščioniškąjį tikėjimą, net jei Bažnyčios mokymas juos visur bei visada*

patvirtina ir gina kaip nesavanaudišką tarnystę tiesai apie žmogų ir bendrajai gerovei.

(Tikėjimo mokslo kongregacija, Doktrininė nota dėl katalikų veiklos ir elgesio politiniame gyvenime kai kurių klausimų, 2002 m. lapkričio 24 d., 5)

14.2. Dalyvavimas nevyriausybiniuose organizacijose ar bendruomenėse.

Dalyvavimas jaunimo ir kitų organizacijų ir bendruomenių veikloje gali padėti įgyti visuomeniniam veikimui svarbių bei naudingų įgūdžių. Tačiau pats savaime jis netampa visuomeniškumu. Ar dalyvavimas organizacijų ar bendruomenių veikloje yra visuomeniškumas, priklauso nuo organizacijos tikslų ir veiklų pobūdžio. Jei jos nukreiptos į **visuomenės narių nuostatų ar sąlygų būtiną bendrajam gėriui egzistuoti puoselėjimą** aktyvi narystė tampa visuomeniškumo raiška. Jei veiklos tenkina tik privačius asmens ar asmenų grupės interesus, jos negali būti laikomos visuomeniškumu.

14.3. Viešos akcijos ir projektai. Ar dalyvavimas viešose akcijose ar projektuose yra visuomeniška veikla, priklauso nuo to, į kokią gerį – bendrąjį ar privatų – jos nukreiptos. Pvz. akcija surinkti lėšų finansuoti jaunimo grupės piligriminę kelionę nėra visuomeninė akcija.

14.4. Savanorystė. Savanorystės esmė – pasitarnavimas kitam be ilgalaikių įsipareigojimų (tai ją skiria nuo narystės ar tarnystės). Savanorystė tampa visuomeniškumo išraiška, kai savanoriaujama **siekiant dalyvauti sąlygų būtiną bendrajam gėriui puoselėjime**, o ne tik asmeninio pasitenkinimo ar savirealizacijos.

14.5. Renginių organizavimas. Renginių organizavimas įgyvendina visuomeniškumo principą tik tada, kai renginiai skirti ne privačiam asmenų grupės interesui tenkinti, bet kurti **visuomenės** bendrojo gėrio sąlygas.

14.6. Tautinė veikla. Tautinė veikla skirta tautinės tapatybės išsaugojimui ir puoselėjimui. Ji tampa visuomenine tada, kai tautiškumas suprantamas ir puoselėjamas kaip visos valstybės tapatybės dalis **grindžianti asmenų įsipareigojimą Tautos bendrajam gėriui**, o ne tik asmens kultūrinė savastis.

VII. KAIP GALIME PUOSELĖTI ATEITININKŲ VISUOMENIŠKUMĄ

15. Pasaulėžiūrinio sąmoningumo ir atsparumo ugdymas ir tiesos skleidimas. Skirtingų amžiaus grupių ateitininkų programose reikia numatyti:

15.1. veiklą, skirtą išsiaiškinti pamatinius visuomenės sugyvenimo principus ir tiesas, kritiškai įvertinti vyraujančias ideologijas ir atpažinti jose glūdinčius prieštaravimus bei grėsmes.

15.2. veiklą, skirtą išsiugdyti gebėjimą apie šias tiesas racionaliai kalbėti, atsižvelgiant į jas vertinti visuomenės reiškinius, joms atstovauti ir jas ginti šeimoje, tarp draugų, mokykloje, darbovietėje, viešuose renginiuose ir socialiniuose tinkluose.

15.3. veiklą skirtą ugdyti gebėjimą vesti tiesai atvirą dialogą su kitaip mąstančiais, nežeminant oponento, nenaudojant ad hominem ir kitų pseudoargumentų, neignoruojant tiesos, kuria remiasi oponentas bei stengiantis nuoširdžiai suprasti kuo remiasi kito asmens nuostatos bei įsitikinimai.

15.4. visas krikščioniškas gyvenimas turi būti įkvėptas ir vedamas Šventosios Dvasios.

- 15.5. "Reikia sudaryti nariams galimybę „įsigyti reikalingų mokslo žinių, aiškių idėjų, tvirtų įsitikinimų, sugebėjimą dalyvauti diskusijose ir jas vesti, įtikinėti kitus žodžiu bei raštu“ (Ateitininkų ideologija, p. 94).
16. Dalyvavimui bendrojo gėrio puoselėjime skirtos akcijos ir iniciatyvos.
- 16.1. Skirtingų amžiaus grupių ir profesijų ateitininkai turėtų pagal savo galimybes rengti bendrajam gėriui puoselėti skirtus viešus renginius ar akcijas arba prisidėti prie kitų organizacijų iniciatyvų kaip organizatoriai, savanoriai ar dalyviai. Ateitininkų veikla turi sudaryti galimybę „išmokti visuomeniškai veikti, veikiant visuomeniškai“.
17. Metinės ateitininkų temos turėtų būti ne tik diskusinės, bet ir skatinti konkrečias visuomenines iniciatyvas bei viešas akcijas.

2026 01 20